

Sygn. akt SNO 16/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

SSN Józef Iwulski

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w [...],
po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 maja 2016 r.,
sprawy **E. S.**

sędziego Sądu Rejonowego

w związku z odwołaniem obwinionej

od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 14 grudnia 2015 r.,

1. na podstawie art. 105 § 1 kpk sprostować oczywistą omyłkę pisarską w wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...] z dnia 14 grudnia 2015 r., w ten sposób, że w pkt b ppkt 1 w miejsce błędnej sygnatury „ IX C .../11 ” wpisać prawidłową „ IX C .../12 ” ;

2. obniżyć wymierzoną obwinionej E. S. karę dyscyplinarną i na podstawie art. 109 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. ,

Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j.Dz.U. 2015, poz. 133 ze zm.) orzec karę dyscyplinarną nagany;

3. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymać w mocy;

4. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 14 grudnia 2015 r., sędzia Sądu Rejonowego E. S. uznana została za winną tego, że:

„w okresie od dnia 4 stycznia 2013 r. do dnia 10 września 2015 r. w [...], jako sędzia referent wielokrotnie dopuściła się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa: art. 6 k.p.c. i art. 329 k.p.c. w ten sposób, że lekceważąc prawo stron do rozstrzygnięcia ich spraw bez zbędnej zwłoki:

a/ nie sporządziła na piśmie uzasadnień do wydanych orzeczeń w ustawowym terminie, a mianowicie:

1. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 14 listopada 2014 r., uzasadnienie oddała w dniu 25 marca 2015 r.;
2. w sprawie o sygnaturze IX Co .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 26 listopada 2014 r., uzasadnienie oddała w dniu 16 marca 2015 r.;
3. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 2 grudnia 2014 r., uzasadnienie oddała w dniu 17 czerwca 2015 r.;
4. w sprawie o sygnaturze IX Ns .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 23 grudnia 2014 r., uzasadnienie oddała w dniu 10 września 2015 r.;

5. w sprawie o sygnaturze IX C .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 17 grudnia 2014 r., uzasadnienie oddała w dniu 10 czerwca 2015 r.;
6. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 23 grudnia 2014 r., uzasadnienie oddała w dniu 2 kwietnia 2015 r.;
7. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 7 stycznia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 17 czerwca 2015 r.;
8. w sprawie o sygnaturze IX C .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 5 stycznia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 16 lutego 2015 r.;
9. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 13 stycznia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 16 lutego 2015 r.;
10. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 12 stycznia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 17 marca 2015 r.;
11. w sprawie o sygnaturze IX C .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 12 stycznia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 17 marca 2015 r.;
12. w sprawie o sygnaturze IX C ..../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 4 lutego 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 25 sierpnia 2015 r.;
13. w sprawie o sygnaturze IX C .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 18 lutego 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 24 sierpnia 2015 r.;

14. w sprawie o sygnaturze IX C .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 4 lutego 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 25 sierpnia 2015 r.;
15. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 20 marca 2015 r., uzasadnienie nie zostało sporządzone do dnia 4 sierpnia 2015 r. przy czym w tej dacie wydane zostało postanowienie o odmowie sporządzenia uzasadnienia;
16. w sprawie o sygnaturze IX Ns .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 4 maja 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 25 sierpnia 2015 r.;
17. w sprawie o sygnaturze IX Co .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 8 maja 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 18 czerwca 2015 r.;
18. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 7 kwietnia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 17 czerwca 2015 r.;
19. w sprawie o sygnaturze IX C .../12, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 9 kwietnia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 25 sierpnia 2015 r.;
20. w sprawie o sygnaturze IX C .../13, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 10 kwietnia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 2 września 2015 r.;
21. w sprawie o sygnaturze IX C .../14, w której wniosek o sporządzenie uzasadnienia przedłożono wraz z aktami w dniu 21 kwietnia 2015 r., uzasadnienie oddała w dniu 17 czerwca 2015 r.;

b/ jako sędzia referent, doprowadziła do przewlekłości postępowania w sprawach:

1. o sygnaturze akt IX C .../11, w której Sąd Okręgowy w sprawie o sygnaturze IV S .../14 stwierdził przewlekłość postępowania sądowego od dnia 4 stycznia 2013 r. do dnia 14 stycznia 2014 r.;
2. o sygnaturze akt IX C .../13, w której Sąd Okręgowy w sprawie o sygnaturze IV S .../15 stwierdził przewlekłość postępowania sądowego od dnia 7 października 2013 r. do dnia 23 stycznia 2014 r.;
3. o sygnaturze akt IX C .../14, w której Sąd Okręgowy w sprawie o sygnaturze IV S .../15 stwierdził przewlekłość postępowania sądowego od dnia 6 stycznia 2015 r. do dnia 14 maja 2015 r.”;

to jest przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tj.; Dz. U. 2015 poz. 133 – dalej w tekście powoływanej jako u.s.p.) i za to, na podstawie art. 109 § 1 pkt 4 u.s.p., wymierzono jej karę przeniesienia na inne miejsce służbowe w okręgu Sądu Apelacyjnego, kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążając Skarb Państwa.

Odwołanie od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego wniosła obwiniona. Zaskarżając orzeczenia to w całości zarzuciła:

- I. „naruszenie prawa materialnego (...) art. 107 § 1 u.s.p. poprzez błędne przyjęcie, że przypisany obwinionej sędzi czyn wypełnia znamiona przewinienia służbowego (dyscyplinarnego) w postaci oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, tj. art. 329 k.p.k. oraz art. 6 k.p.c., Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – Dz. U. z 1993 r. nr 61, poz. 284 ze zm.), z uwagi na:
  - brak winy obwinionego sędziego, w tym w doprowadzeniu do przewlekłości postępowania cywilnego w sprawach Sądu Rejonowego sygn. akt IX C .../13, IX C 758/14;
  - brak deliktu dyscyplinarnego przypisanego obwinionej w zaskarżonym wyroku w sprawie sygn. akt IX C .../11;

- brak zapewnienia przez Sąd Rejonowy w [...] jako pracodawcę obwinionej warunków pracy odpowiadających godności urzędu i zakresowi obowiązków (art. 178 ust. 2 Konstytucji) wyrażający się w przydziale spraw w ilości nie zapewniającej możliwości rozpoznania bez zbędnej zwłoki, w sposób niezawisły, przy konieczności wykonywania czynności orzeczniczych w referacie sięgającym ponad trzysta spraw, a w dacie 10 września 2015 r. – około 370 spraw oraz przy konieczności wykonywania czynności orzekania na posiedzeniach niejawnych i nadawania sprawom dalszego biegu w wyjątkowo niekomfortowych warunkach w pokoju dwuosobowym przydzielonym obwinionej do wykonywania pracy prawdopodobnie od dnia 4 maja 2013 r., który obwiniona zajmuje z sędzią orzekającym w innym wydziale Sądu Rejonowego w [...];

- konstytucyjną zasadę prawa obwinionego sędziego jako pracownika świadczącego pracę w ramach stosunku pracy z powołania (art. 179 Konstytucji) do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, prawa do dni wolnych od pracy oraz ustalenia maksymalnych norm czasu pracy (art. 66 ust. 2 i ust. 2 Konstytucji – powinno być art. 66 ust. 1 i 2 uwaga SN-SD);

- maksymalne normy czasu pracy obowiązujące wobec wszystkich pracowników Unii Europejskiej, w tym i sędziów, określone w Dyrektywie nr 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz. U. UE L z dnia 18 listopada 2003 r.);

II. naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wydanego wyroku:

1. (...) art. 2 § 1 pkt 1 i § 2, art. 167, art. 367 a § 1 k.p.k. poprzez brak wyjaśnienia z urzędu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a to ustalenia ilości spraw w referacie obwinionego sędziego w poszczególnych miesiącach w okresie przypisanych mu przewinień dyscyplinarnych, ilości spraw rozstrzygniętych przez sędziego, ilości posiedzeń jawnych i niejawnych w w/w okresie, a w konsekwencji brak prawidłowego stwierdzenia, czy stan referatu sędziego, ilość spraw sięgająca 400 spraw

umożliwiły mu sprawowanie czynności orzeczniczych w sposób umożliwiający uniknięcie przewlekłości postępowania w sprawach objętych zarzutem dyscyplinarnym o sygn. akt IX C .../13 i IX C .../14 oraz zapewniała orzekanie w sposób zapewniający wystarczającą ilość czasu i sił do rozważenia wszystkich istotnych kwestii faktycznych i prawnych w rozpoznawanych sprawach w referacie, a także w sposób zapewniający wystarczającą ilość czasu i sił na sporządzenie w terminie uzasadnień w sprawach wskazanych w punkcie I a/ zaskarżonego wyroku, w konsekwencji czego doszło do nieuprawnionego skazania za przewinienie dyscyplinarne sędziego, pomimo braku ku temu podstaw faktycznych i prawnych;

2. (...) art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 107 § 1 u.s.p. poprzez brak dokładnego określenia w wyroku skazującym opisów przypisanych obwinionej czynów wyrażającego się w:

- braku sprecyzowania (zgodnie z art. 107 § 1 u.s.p.) w pkt i b/ części rozstrzygającej wyroku jakiego konkretnie oczywistej i rażącej obrazie przepisu prawa miała dopuścić się obwiniona oraz w jaki sposób doprowadziła do przewlekłości postępowania w sprawach o sygnaturach IX C .../13 i IX C .../13 (powinno być IX C .../14 – zauważenie SN-SD);

- braku skonkretyzowania, w jaki konkretnie sposób obwiniona doprowadziła do przewlekłości postępowania w sprawach o sygnaturach IX C .../13 i IX C .../13 (uwaga SN-SD jak wyżej) oraz z czego wynika konstatacja, że w sytuacji, gdy w referacie obwinionej sędziego znajdowało się około 350-400 spraw, możliwe było podjęcie czynności w tych sprawach bez nieuzasadnionej zwłoki przez obwinioną jako referenta w okresie przyjętym w opisie czynu;

3. (...) art. 423 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. wyrażające się w sprzeczności pomiędzy treścią części rozstrzygającej wyroku (pkt I) a jego pisemnym uzasadnieniem polegającą na wskazaniu w uzasadnieniu wyroku, że obwiniona sędzia dopuściła się przewinienia dyscyplinarnego polegającego na oczywistej i rażącej obrazie gwarantowanego w Konstytucji RP oraz w art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności prawa

strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, bez nieuzasadnionej zwłoki, podczas gdy w części rozstrzygającej wyroku tego rodzaju przepisy prawa nie zostały wskazane przez Sąd Apelacyjny w [...] – Sąd Dyscyplinarny, przy czym nawet w uzasadnieniu wyroku nie wskazano, który konkretnie przepis lub przepisy Konstytucji RP obwiniona naruszyła;

4. (...) art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez nie wyjaśnienie przez Sąd w pisemnym uzasadnieniu wyroku w sposób dostateczny i jednoznaczny okoliczności związanych z ustaleniem dopuszczalnego zakresu obowiązków obwinionego sędziego, czy ilość przydzielonych do jego referatu spraw (około 360-400) umożliwiła ich wykonanie na zasadach i w czasie wynikającym z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 maja 2013 r. w sprawie sygn. akt SK 11/11 oraz w Dyrektywie nr 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz. U. UE L z dnia 18 listopada 2003 r.);

5. (...) art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. poprzez oparcie wyroku na okolicznościach nieujawnionych w toku rozprawy głównej wyrażających się we wskazaniu w uzasadnieniu wyroku, iż *„Obciążenie ilością spraw rodzaju C i Ns – na koniec 2014 roku – nie odbiegała również istotnie od sytuacji w innych sądach rejonowych położonych w dużych ośrodkach miejskich”*, a także na wskazaniu, że *„Wprawdzie referat Pani Sędziego był duży – stanowił 300-400 spraw w ww. okresie. Jednakże ponad jego połowę stanowiły tzw. sprawy egzekucyjne. Postępowanie w tychże natomiast sprawach – często „jednorodzących” – wymaga w głównej mierze wyłącznie oceny prawidłowości czynności organu egzekucyjnego, nadzoru nad komornikiem. Sprawy te nie wiążą się natomiast z koniecznością prowadzenia postępowania dowodowego, dokonywania ustaleń faktycznych, rozstrzygania merytorycznego w przedmiocie żądań – a to właśnie te czynności sędziego orzecznika w wydziale cywilnym są najbardziej czasochłonne i pracochłonne”*;

III. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść (...) polegający na błędnym ustaleniu, że do przewlekłości postępowania w sprawach sygn. akt IX C .../13 i IX C .../14 Sądu Rejonowego w

[...] nastąpiło w okresie od 7 października 2013 roku do 23 stycznia 2014 roku oraz w okresie od 6 stycznia 2015 roku do 14 maja 2015 roku na skutek nie podjęcia niezwłocznie stosowanych czynności przez obwinionego sędziego, podczas gdy Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny bezzasadnie oddalił wnioski dowodowe obwinionej o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków: Prezesa Sądu Rejonowego K. Ł. i SSR L.R. (Kierownika Sekcji Egzekucyjnej w IX Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego). Tymczasem dopiero zeznania tych świadków mogłyby potwierdzić rzeczywiste braki kadrowe w Wydziale IX Cywilnym, jak i fakt zgłaszania przez sędziów administracji zarządzającej nadmiernego przeciążenia ilością spraw przydzielonych im do rozstrzygnięcia”.

Nadto w uzasadnieniu odwołania skarżąca, w ramach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, wskazała na nieprawidłowe ustalenie, że „obwiniona jako sędzia referent doprowadziła do przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt IX C .../11, gdyż w przywołanej sprawie Sąd Okręgowy nie stwierdził przewlekłości postępowania sądowego w sprawie IV S .../14”.

Podnosząc tak sformułowane zarzuty obwiniona sędzia wniosła o uniewinnienie od wszystkich czynów przypisanych jej w pkt I części rozstrzygającej wyroku, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu – Sądowi Apelacyjnemu w [...]. Natomiast w przypadku uznania przez Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny braku podstaw do zaistnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej za czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne opisane w pkt 1 b/ pkt 1 zaskarżonego wyroku, wniosła o uchylenie w tym zakresie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania dyscyplinarnego.

W odwołaniu skarżąca zawarła również wnioski dotyczące wystąpienia przez Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny do:

- 1). Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym „co do zgodności art. 83 u.s.p. z art. 178 ust. 2 Konstytucji przez podniesienie zarzutu, że obecna regulacja czasu pracy sędziego, jako wyznaczonego wymiarem jego zadań, bez wprowadzenia żadnych ograniczeń ilościowych w przydziale zadań sędziemu nie zapewnia – jak

stanowi art. 178 ust. 2 Konstytucji – konstytucyjnych gwarancji warunków pracy odpowiadających godności urzędu oraz zakresowi obowiązków. W konsekwencji sędzia – tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie – pod groźbą odpowiedzialności dyscyplinarnej musi dążyć do jak najszybszego rozpoznawania sprawy, niezależnie od tego, czy ilość przydzielonych mu spraw (w największych sądach referaty sędziów sięgają nawet tysiąca spraw) pozwala na rzetelne, niezawisłe orzekanie”;

2). Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym zagadnienia: „czy wobec faktu nie wdrożenia przez Rzeczpospolitą Polską w odniesieniu do pracy sędziów jako pracowników świadczących pracę na podstawie stosunku pracy z powołania maksymalnych norm czasu pracy i minimalnych okresów prawa do wypoczynku statuowanych w Dyrektywie nr 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczących niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz. U. UE L z dnia 18 listopada 2003 r.) należy uznać, że uregulowania czasu pracy wskazane w tej Dyrektywie są wiążące również w odniesieniu do czasu pracy sędziów Rzeczypospolitej Polskiej”. W ocenie skarżącej „w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej została ukształtowana reguła prymatu prawa unijnego nad prawem krajowym oraz powinność takiego stosowania prawa przez sądy krajowe, aby zapewnić jego zgodność z nadrzędnym prawem unijnym”, konstatując, że „na zaniechanie legislacyjne Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie implementacji Dyrektywy nr 2003/88/WE w odniesieniu do czasu pracy sędziów zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 8 kwietnia 2009 r., II PZP 2/09, OSNP 2009/19-20/249”.

Ponadto wniosła o uzupełnienie postępowania dowodowego i zwrócenie się przez Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie informacji, czy zostały wszczęte, a jeżeli tak, to na jakim etapie się znajdują prace legislacyjne w zakresie jednoznacznego uregulowania stosunku służbowego sędziów w sposób określony w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 maja 2013 r., SK 11/11, Dz. U. z 2013 r., poz. 585. Zdaniem obwinionej ustalenie tej okoliczności, zwłaszcza w przypadku stwierdzenia beczynności władzy wykonawczej (oraz ustawodawczej) może zostać wykorzystane w zakresie

przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego co do zgodności art. 83 u.s.p. z wzorcem kontroli konstytucyjnej z art. 178 ust. 2 Konstytucji.

Stanowisko co do zawartych w odwołaniu wniosków o wystąpienie z pytaniami prawnymi, jak i o uzupełnienie postępowania dowodowego skarżąca sędzia, a także ustanowiona przez nią na etapie postępowania odwoławczego obrońca, podtrzymali w toku rozprawy przez Sądem Najwyższym – Sądem Dyscyplinarnym. Natomiast uczestniczący w tej rozprawie Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego w [...] wniósł o oddalenie wniosku dowodowego stwierdzając również, że brak podstaw do wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego oraz pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje.

Odwołanie obwinionej E. S., oceniane przez pryzmat podniesionych w nim zarzutów, okazało się nieskuteczne, doprowadziło jednak do korekty zaskarżonego wyroku w zakresie wymiaru kary.

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny zarzutów sformułowanych przez skarżącą konieczne jest – „dla oczyszczenia przedpola” – odniesienie się do wniosków zawartych w odwołaniu, a także wydanie z urzędu orzeczenia w oparciu o treść art. 105 § 1 i § 2 k.p.k.

Rozstrzygnięcie co do tej ostatniej kwestii było konsekwencją dostrzeżenia przez Sąd dyscyplinarny drugiej instancji w toku postępowania odwoławczego oczywistej omyłki pisarskiej w części dyspozytywnej wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego (pkt b ppkt 1), którą skarżąca w pkt I tiret 2 odwołania określiła jako naruszenie prawa materialnego, natomiast w uzasadnieniu środka zaskarżenia (strona ostatnia) nazwała błędem w ustaleniach faktycznych. Prawdą jest, że w tym zakresie w części rozstrzygającej orzeczenia sąd *meriti* wskazał, że do przewlekłości postępowania obwiniona doprowadziła w sprawie IX C .../11, w której w rzeczywistości okoliczność tego rodzaju nie wystąpiła, nie może jednak budzić wątpliwości, że nie jest to błąd merytoryczny, lecz wyłącznie pisarski. Wynika to w sposób jednoznaczny z treści postanowienia Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 29 października 2014 r., wydanego pod sygn. IV S .../14, powołanego również w opisie przypisanego sędziemu E. S. czynu, w którym to orzeczeniu Sąd ten stwierdził przewlekłość postępowania przed Sądem Rejonowym w sprawie o sygn. akt IX C .../12, w której bez wątplenia sędzią referentem była obwiniona. Uprawniało to instancję odwoławczą do dokonania sprostowania stwierdzonej omyłki w oparciu o powołany wyżej przepis procedury karnej stosowany w postępowaniu dyscyplinarnym odpowiednio (art. 128 u.s.p.).

Nie zasługiwały na uwzględnienie zawarte w odwołaniu wnioski - zarówno dowodowy, jak i o wystąpienie z pytaniami: prawnym oraz prejudycjalnym. Zagadnienia, których wnioski powyższe dotyczą, aczkolwiek bez wątplenia istotne z punktu widzenia określenia obowiązków sędziego, w tym czasu jego pracy, cechuje charakter generalny i nie mają one (o czyn w dalszej części uzasadnienia) znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Kwestia czasu pracy sędziów, a także prawa do wypoczynku dobowego i tygodniowego stała się przedmiotem rozważań w powołanych przez skarżącą: uchwale Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2009 r., II PZP 2/09 (OSNP 2009, z. 19-20, poz. 249) oraz wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 maja 2013 r., SK 11/11 (OTK-A 2013, nr 4, poz. 40). Oba orzeczenia dotyczyły problematyki wynagrodzenia sędziów za pracę w godzinach nadliczbowych, wszakże szerokie wywody poczynione zostały w nich również w odniesieniu regulacji prawnych, dotyczących czasu pracy sędziów oraz ich prawa do wypoczynku w kontekście brzmienia art. 83 u.s.p. Nie powielając zawartej w tych judykatach argumentacji przypomnieć więc jedynie należy, że uzasadniając swoją uchwałę Sąd Najwyższy stwierdził, iż regulacje dotyczące czasu pracy sędziego zawarte w u.s.p. są wprawdzie niekompletne z punktu widzenia prawa Unii Europejskiej ponieważ nie wdrażają postanowień Dyrektywy nr 203/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz. U. UE. L. 2003.299.9 – dalej Dyrektywa nr 88) i nie wprowadzają norm dotyczących prawa do wypoczynku, jednakże w związku z tym w odniesieniu do sędziów możliwe, a nawet konieczne jest stosowanie – w powyższym zakresie – norm Kodeksu pracy o prawie do wypoczynku na zasadzie art. 5 k.p. Jeżeli zaś tak,

to bez wątplenia w przypadku tej grupy zawodowej mają zastosowanie przepisy art. 131 § 1 k.p. (czas pracy) oraz art. 132 § 1 i art. 133 § 1 k.p. (okresy wypoczynku), w których stosowne regulacje określone zostały w sposób analogiczny jak w przepisach – odpowiednio – art. 6 pkt b Dyrektywy nr 88 (maksymalny tygodniowy czas pracy) oraz art. 3 i art. 5 tej Dyrektywy (odpoczynek dobowy i tygodniowy okres wypoczynku).

Do identycznej konkluzji prowadzi analiza uzasadnienia wskazanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 maja 2013 r. Odwołując się do Dyrektywy nr 88 Trybunał podkreślił wskazany w niej związek prawa do wypoczynku z czasem pracy i w efekcie uznał, że okresem odpoczynku jest każdy okres, który nie jest czasem pracy. Sąd konstytucyjny zauważył, że dyrektywa gwarantuje korzystanie z minimalnych okresów odpoczynku dobowego i tygodniowego oraz czasu pracy w wymiarze nieprzekraczającym przeciętnie 48 godzin tygodniowo w czteromiesięcznym okresie rozliczeniowym. W związku z powyższym Trybunał stwierdził, że wprawdzie szczególna pozycja sędziego, a przede wszystkim specyfika wykonywanej przez niego pracy, w tym konieczność zapewnienia niezawisłości orzekania, utrudniają ujęcie zadań sędziego w sztywne ramy czasu pracy, jednakże regulacje konstytucyjne, gwarantujące prawo do wypoczynku w sposób określony w ustawie – w tym wypadku w Kodeksie pracy, którego przepisy mają przecież, poprzez art. 5 k.p., zastosowanie do sędziów (zob. powołana wyżej uchwała Sądu Najwyższego) – pozwalają na prokonstytucyjną (a także prokonwencyjną – uwaga SN-SD) wykładnię art. 83 u.s.p. określającego czas pracy sędziów. Art. 66 ust. 2 Konstytucji – jak to wywiedziono w pisemnych motywach omawianego wyroku – gwarantuje prawo do wypoczynku i dni wolnych od pracy, a więc sędzia, choć ma elastyczny czas pracy, musi mieć zapewnione powyższe prawa. Brak określenia *explicite* w prawie o ustroju sądów powszechnych prawa sędziego do wypoczynku nie może być więc rozumiany jako zgoda ustawodawcy na zobowiązanie sędziego do nieprzerwanej pracy. Oznacza to, że czas pracy sędziego kształtowany jest wprawdzie wymiarem jego zadań, jednak z uwzględnieniem przepisów konstytucyjnych (a także ustawowych i konwencyjnych) określających prawo do wypoczynku.

Co więcej, jak to podkreślił Trybunał, prawo do wypoczynku związane jest z osobistymi prawami sędziów, które wynikają z ich stosunku służbowego. W tym zakresie nie jest jednak konieczne zachowanie drogi służbowej (art. 89 § 2 u.s.p.) Dlatego też wobec pracodawców nagminnie naruszających prawo do odpoczynku dobowego i tygodniowego można wykorzystać przepisy ochronne z zakresu prawa pracy, np. art. 281 pkt 5 k.p. w związku z art. 131-133 k.p.

W świetle motywacji powołanych orzeczeń nie może budzić wątpliwości, że do sędziów mają zastosowanie, w zakresie czasu pracy jak i prawa do wypoczynku, zarówno przepisy wskazanej Dyrektywy nr 88, przepisy Konstytucji RP, w tym jej art. 66, a także kompatybilne z postanowieniami dyrektywy, unormowania Kodeksu pracy, w szczególności art. 131-133 tej ustawy. Jeżeli zaś tak, to brak podstaw do poddawania – wprawdzie przez inny wzorzec konstytucyjny (art. 178 ust. 2 Konstytucji) – kontroli przez Trybunał Konstytucyjny regulacji art. 83 u.s.p., a także występowanie z pytaniem prejudycjalnym we wskazanym przez skarżącą zakresie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu.

Nie miała również znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie kwestia wszczęcia prac legislacyjnych i ewentualnego ich etapu w zakresie wskazanym w części końcowej uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 11/11, ponieważ powyższa sygnalizacja odnosiła się do potrzeby nadania stosunkowi służbowemu sędziego wszystkich cech stosunku publicznoprawnego, m.in. w zakresie poddania sporów z tego tytułu właściwości sądów administracyjnych, a nie jak to jest obecnie powszechnych, nie dotyczyła natomiast kwestii czasu pracy sędziego i jego prawa do wypoczynku, w odniesieniu do których wystarczająca była przecież – zdaniem Trybunału Konstytucyjnego – wyłącznie wykładnia prokonstytucyjna art. 83 u.s.p.

Przechodząc do części merytorycznej odwołania i odnosząc się do pierwszego z podniesionych w nim zarzutów, zwrócić trzeba w tym miejscu uwagę na popełniony w tym zakresie przez skarżącą błąd metodologiczny. Przypomnieć bowiem należy, że o obrazie prawa materialnego (art. 438 pkt 1 k.p.k.) – a tak zakwalifikowała autorka odwołania ten zarzut – można mówić wyłącznie wówczas, gdy stan faktyczny został w orzeczeniu prawidłowo ustalony, natomiast

nie zastosowano do niego właściwego przepisu. Nie ma zatem obrazy prawa materialnego, jeżeli wada orzeczenia jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych. W takich wypadkach podstawą odwoławczą może być tylko zarzut z art. 438 pkt 3 k.p.k., a nie zarzut naruszenia prawa materialnego.

Twierdząc, że Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji w sposób nieuprawniony przyjął, że jej postępowanie stanowi przewinienie służbowe określone w art. 107 § 1 u.s.p., sędzia E. S. odwołała się do takich okoliczności, jak brak jej winy w doprowadzeniu do przewlekłości postępowania w sprawach IX C .../13 i IX C .../14, brak deliktu dyscyplinarnego w sprawie IX C .../11, brak zapewnienia przez Sąd Rejonowy jako pracodawcę warunków odpowiadających godności urzędu i zakresowi obowiązków, nadmierne obciążenie przydzielonymi do jej referatu sprawami w sposób sprzeczny z gwarantowanym jej (tak konstytucyjnie, jak i konwencyjnie) prawem do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, prawem do dni wolnych od pracy, nie uwzględniając przy tym unormowań dotyczących maksymalnych norm czasu pracy. Nie ulega wątpliwości, że wskazane wyżej okoliczności stanowią element ustaleń faktycznych dotyczący bowiem strony podmiotowej (zawinienie) oraz przedmiotowej (okoliczności w jakich miało dojść do opóźnień w sporządzaniu uzasadnień i nie nadawaniu biegu przydzielonym sprawom), a tym samym o obrazie prawa materialnego (art. 107 § 1 u.s.p.) nie może być mowy. Poza zakresem rozważań w powyższym przedmiocie pozostać musi, co oczywiste, błąd w określeniu jako przewlekłej sprawy oznaczonej sygn. IX C .../11, o czym była mowa we wstępnej części niniejszego uzasadnienia. Z tych względów kwestie będące podstawą zarzutu sformułowanego w pkt I odwołania stać się musiały elementem przeprowadzonych w dalszej części motywów Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego rozważań na gruncie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych.

Kolejny zarzut ujęty w odwołaniu wskazywał na obrazę prawa procesowego. Uchybienia Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji dotyczyły – zdaniem obwinionej – zarówno samego toku procedowania, niekompletności materiału dowodowego (w tym nieuwzględnienia wniosków dowodowych – chociaż na naruszenie art. 170 § 1 k.p.k. wprost nie wskazała – oraz oparcie orzeczenia na

dowodach nieujawnionych), błędnej oceny dowodów, a wreszcie braków w zakresie opisu czynów przypisanych jej w części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku oraz niekompletności uzasadnienia. Zarzut ten – uwzględniając motywację zawartą w uzasadnieniu odwołania – wiąże się przy tym ściśle z ostatnim z zarzutów środka zaskarżenia (błąd w ustaleniach faktycznych), a ponieważ oba te zarzuty wzajemnie się przenikają, celowe było wspólne ich omówienie uzupełnione o stosowne rozważania dotyczące konkretnych przepisów procedury karnej, których obraza wprost została przez skarżącą podniesiona.

Identyfikując w powyższy sposób podniesione przez skarżącą zarzuty w pierwszym rzędzie podkreślić należy, że nie doszło w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym do obrazy tych norm proceduralnych, które regulują postępowanie dowodowe. Nie znajduje żadnego uzasadnienia twierdzenie sędziego E. S., że zgromadzony w toku procesu materiał dowodowy jest niekompletny (obraza art. 167 k.p.k., art. 367 a § 1 k.p.k., art. 410 k.p.k.). Nawet pobieżna analiza akt przedmiotowej sprawy w powiązaniu z treścią pisemnych motywów wyroku instancji *a quo* nie pozostawia wątpliwości, że przedmiotem oceny tego Sądu były wszystkie przeprowadzone dowody, a materiał ten był wystarczający do poczynienia kategoriycznych ustaleń faktycznych. Z uwagi na konsekwentną odmowę składania przez obwinioną wyjaśnień, ustalenia faktyczne oparto w głównej mierze o dokumenty, zarówno załączone do wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego zgromadzone na etapie postępowania wyjaśniającego, jak i dokumentację procesową nadesłaną przez Sąd Rejonowy na żądanie sądu dyscyplinarnego. Uzupełnieniem dowodów z dokumentów były zeznania przesłuchanego w charakterze świadka Wiceprezesa i jednocześnie Przewodniczącego IX Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego sędziego T. Z., którego depozycji sędziego E. S. w żadnym zakresie nie starała się nawet podważyć. Z dokumentów, które na podstawie art. 393 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 394 § 1 i 2 k.p.k. zaliczono w poczet materiału dowodowego, wbrew twierdzeniom skarżącej, wynikają przyjęte w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia ustalenia dotyczące ilości spraw w referacie obwinionej w poszczególnych miesiącach, ilości rozstrzyganych przez nią spraw, ilości posiedzeń jawnych i niejawnych z jej

udziałem (dokumentacja wymieniona na stronach 3-6 uzasadnienia w sprawie ASD .../15), okresy urlopów, szkoleń oraz zwolnień lekarskich (s. 5 i 6 powyższego uzasadnienia). Co więcej, dane statystyczne przedstawione przez Sąd Rejonowy w [...], nie zakwestionowane przez obwinioną, obrazują nie tylko obciążenie sędziego E. S. w objętym zarzutami okresie, lecz pozwalają na ich porównanie z informacjami dotyczącymi innych sędziów Wydziału IX Cywilnego Sądu Rejonowego. Przy tak obszernym materiale dowodowym nie budzi zastrzeżeń decyzja Sądu Dyscyplinarnego *meriti* o oddaleniu – na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. – wniosków dowodowych złożonych przez obwinioną o przesłuchanie w charakterze świadków Prezesa Sądu Rejonowego K. Ł. oraz sędziego Wydziału IX Cywilnego tego Sądu L. R., jako dotyczących okoliczności udowodnionych już zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy (obciążenie), a jednocześnie zmierzających w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania.

Nie znajdują potwierdzenia również te wywody skarżącej, w których sugeruje, że w procesie nie zostały uwzględnione okoliczności wskazujące na nadmierne obciążenie jej referatu w latach 2013 i 2014 oraz świadczące o niezapewnieniu przez kierownictwo Sądu Rejonowego w [...] właściwych warunków i organizacji pracy, odpowiadających unormowaniom art. 178 ust. 2 Konstytucji RP. Przeczą temu wywody zawarte na s. 12 i 13 uzasadnienia sądu *a quo*, w których przyznano, że obciążenie sędziów Wydziału IX Cywilnego Sądu Rejonowego nie zapewniało pożądanego komfortu pracy. Trafnie wszelako zauważono, nie mogło to jednak ekskulpować obwinionej, bowiem dotyczyło wszystkich sędziów tego wydziału, natomiast rażące i oczywiste uchybienia, tak w zakresie terminowego sporządzania uzasadnień orzeczeń, jak i niepodejmowania czynności przeciwdziałających przewlekłości postępowania, były wyłącznie jej udziałem. Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu nie umknęła uwadze i ta okoliczność, że sędzia E. S. – zresztą jako jedyna spośród sędziów Wydziału – sygnalizowała nadmierne obciążenie odwołując się od podziału czynności (na marginesie uwarunkowanego okolicznościami obiektywnymi), słusznie jednak przy tym skonstatował, że odwołania te z dnia 5 listopada 2013 r. oraz z dnia 28 października 2014 r., zostały przez Kolegium Sądu Apelacyjnego w [...], po zapoznaniu się z opiniami sędziów

wizytatorów, oddalone. Zasadność powyższych decyzji Kolegium obwiniona w toku postępowania dyscyplinarnego nie zakwestionowała.

W zakresie ustaleń faktycznych skarżąca wskazała wreszcie na – w jej ocenie – dowolne, bo nieodwołujące się do konkretnych dowodów, stanowisko Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji dokonującego zestawienia spraw w jej referacie z obciążeniem sędziów w sądach rejonowych położonych w dużych ośrodkach miejskich, oraz oceny trudności spraw poddanych jej kognicji twierdząc, że było to oparcie wyroku na okolicznościach nieujawnionych w toku rozprawy głównej (obraza art. 410 k.p.k.). Tymczasem, co nie powinno budzić wątpliwości, okoliczności powyższe stanowią fakty powszechnie znane, zwłaszcza w środowisku sędziowskim, w czym utwierdza zresztą stanowisko samej skarżącej, która w odwołaniu powołuje się przeciw na referaty sędziów innych sądów sięgające 1000 spraw, potwierdzając jednocześnie, że jej referat obejmował 300-400 spraw. Również charakter spraw tzw. egzekucyjnych, z racji wiedzy zawodowej tak samej obwinionej, jak i członków składu orzekającego, nie wymagał osobnego dowodzenia.

W tym stanie rzeczy zasadne jest stanowisko sądu *meriti*, że rozległość referatu obwinionej, będąca okolicznością obiektywną, nie może skutkować uznaniem po jej stronie braku zawinienia. Przekonujący wywód tego sądu, dotyczący strony podmiotowej czynu przypisanego sędziemu E. S. zawarty na s. 12 i 13 uzasadnienia, nie został przez skarżącą skutecznie podważony, a wyrażony w nim pogląd Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w całości podziela, nie znajdując w tej sytuacji potrzeby jego powtarzania.

Nie zasługiwała na uwzględnienie również ta argumentacja odwołania, w której jego autorka kwestionowała opis czynu przyjęty w części dyspozytywnej wyroku, sugerowała sprzeczność pomiędzy czynem przypisanym a uzasadnieniem orzeczenia, kontestowała przyjętą w zaskarżonym orzeczeniu, a zawinioną przez siebie, rażącą i oczywistą obrazę przepisów, a wreszcie wyrażała pogląd o brakach pisemnych motywów wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego, którego zresztą – poza twierdzeniem, że naruszono art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. – nie rozwinęła.

W powyższym zakresie stwierdzić kategorycznie należy, że opis czynu przyjęty w zaskarżonym wyroku – wbrew supozycjom obwinionej – czyni zadość wymaganiom art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. Zawarto w nim wszystkie elementy wymagane dla określenia deliktu dyscyplinarnego o jakim mowa w art. 107 § 1 u.s.p., mającego postać rażącej i oczywistej obrazy przepisów prawa. Nie ulega wątpliwości, że wskazanie przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w części wstępnej opisu czynu na naruszenie przez obwinioną konkretnych przepisów procedury cywilnej odnosiło się zarówno do spraw wyszczególnionych następnie w pkt a tego czynu, jak i w jego pkt b. Oczywiste jest przecież, że sporządzanie uzasadnień orzeczeń w sprawach cywilnych w okresie przekraczającym w poszczególnych przypadkach pół roku (np. w sprawach: IX C .../13, IX Ns .../13, IX C .../14, IX C .../14, IX C .../14) bezspornie uchybia przepisowi art. 329 k.p.c., zgodnie z którym pisemne uzasadnienie wyroku albo transkrypcję wygłoszonego uzasadnienia sporządza się w terminie dwutygodniowym od daty zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, a termin ten, w sprawie zawilej, może być przedłużony na czas oznaczony, nie dłuższy niż 30 dni. Z kolei doprowadzenie do przewlekłości postępowań w trzech innych sprawach, stwierdzone orzeczeniami Sądu Okręgowego to nic innego, jak naruszenie art. 6 k.p.c. nakładającego na sąd obowiązek przeciwdziałania przewlekłości postępowania. Nie wymagało przy tym dodatkowego dookreślenia, jak to sugeruje skarżąca, w opisie czynu z pkt I b wyroku Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji, samego sposobu doprowadzenia do przewlekłości postępowania we wskazanych sprawach, ponieważ wynika to z kolei wprost z treści rozstrzygnięć wydanych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.), w opisie tego czynu wymienionych. W każdym z postanowień Sądu Okręgowego wydanych w sprawach IV S .../15, IV S .../15 i IV S .../14, w sposób jednoznaczny wykazano, że zawinienie za przewlekłość we wskazanych w nich sprawach leżała po stronie sądu, i dotyczyła zresztą również innych okresów ponad te objęte zarzutem dyscyplinarnym (sprawy IV S .../15 i IV S .../14), a skutkiem tego zaniedbania,

obciążającego obwinioną jako sędziego referenta, było przyznanie pokrzywdzonym stronom od Skarbu Państwa stosownych kwot pieniężnych (od 2 tys. zł do 3 tys. zł). Zauważony przez skarżącą błąd w określeniu daty rozpoczęcia przewlekłości w sprawie IX C .../14, (jest 6 stycznia 2015 r., powinien być natomiast 9 lutego 2015 r.) pozostaje bez wpływu na treść wydanego orzeczenia dyscyplinarnego, gdyż zasadnie Sąd Okręgowy doparzył się przewlekłości postępowania w samym fakcie nieterminowego rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia niezależnie od ustalenia, że przewlekłość ta wynosiła nie 4 lecz 3 miesiące od daty złożenia przez pełnomocnika stosownego wniosku.

Kontrolując zaskarżone orzeczenie Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny nie stwierdził wskazywanej przez autorkę odwołania sprzeczności pomiędzy częścią dyspozytywną wyroku sądu *meriti* a pisemnym uzasadnieniem (zarzut naruszenia art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. podniesiony w pkt II ppkt 3 odwołania). Sędziemu E. S. nie zarzucono ani nie przypisano przewinienia dyscyplinarnego polegającego na oczywistej i rażącej obrazie Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Powołanie przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny na s. 12 uzasadnienia ustawy zasadniczej oraz przepisów konwencyjnych w sposób jednoznaczny wiąże się z tą częścią motywacyjną, w której wykazano rażący charakter obrazy przez obwinioną przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Rażący charakter obrazy przepisów prawa odnosić należy bowiem do jej skutków na tle konkretnych okoliczności, gdy popełniony błąd narusza istotne interesy stron bądź innych osób biorących udział w postępowaniu lub powoduje zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2014 r., SNO 61/14, LEX nr 1583237). Słusznie więc Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji, odwołując się właśnie do norm konstytucyjnych i konwencyjnych wskazał na skutki zaniechań obwinionej, które dotkliwie kolidowały z prawami stron postępowania, naruszając gwarantowane im prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, bez nieuzasadnionej zwłoki, ze szkodą również dla wymiaru sprawiedliwości i to nie tylko przez podważanie społecznego zaufania do sądu, lecz mającej również charakter wymierny (kwoty zasądzone w postępowaniu skargowym przez Sąd Okręgowy w [...]).

Nie budzi wreszcie zastrzeżeń ta część pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, w której sąd instancji *a quo* odniósł się do stopnia społecznej szkodliwości przypisanego obwinionej czynu. Nie kwestionując znacznego obciążenia pracą nie tylko sędziów Sądu Rejonowego w [...], w tym sędziego E. S., ale całego wymiaru sprawiedliwości, co nierzadko stawia pod znakiem zapytania gwarantowane przecież również sędziom uprawnienia, w tym do wypoczynku dobowego i tygodniowego, słusznie stwierdzono, że problematyki tej nie należy uogólniać, a rozpatrywać ją należy w okolicznościach konkretnej sprawy.

I tak też było w tym wypadku. Ze zgromadzonych w sprawie dowodów wynikało przecież, że obciążenie pracą SSR E. S. nie odbiegało od obciążenia pracujących wraz z nią w wydziale sędziów, a osoby te należycie – przy pomocy asystentów – wypełniały swoje obowiązki służbowe, m.in. sporządzając uzasadnienia orzeczeń w terminie ustawowym, bądź też w czasie zakreślonym w wyniku uwzględnienia wniosków o przedłużenie terminu do dopełnienia tej czynności, z której to możliwości (przewidzianej w art. 329 *in fine* k.p.c.) obwiniona z sobie tylko znanych powodów nigdy nie korzystała. Słusznie więc w realiach tej sprawy Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustalił umyślność (w zamiarze ewentualnym) zwłaszcza, gdy się zważy wynikającą z obiektywnych okoliczności ilość wniosków o sporządzenie uzasadnień złożonych w sprawach z referatu obwinionej zarówno w 2014 r., jak i w objętych zarzutem miesiącach 2015 r., nieskomplikowaną materię (poza pojedynczymi przypadkami), która była przedmiotem poszczególnych uzasadnień sporządzonych przez sędziego E. S. nierzadko po wielu miesiącach, a wreszcie jej świadomości co do wagi i znaczenia naruszanych przez nią przepisów, zwłaszcza wobec wcześniejszego ukarania jej wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...] z dnia 10 lutego 2015 r., sygn. akt ASD .../14, za identyczne przewinienie.

Reasumując stwierdzić należy, że żaden z podniesionych przez skarżącą zarzutów nie był trafny.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny uznał jednak za konieczne dokonanie korekty zaskarżonego wyroku w zakresie wymiaru kary. Do kontroli orzeczenia sądu *a quo* w tym przedmiocie – pomimo niepodniesienia w odwołaniu stosownego

zarzutu – obliuguje przepis art. 447 § 1 k.p.k. (stosowany w postępowaniu dyscyplinarnym odpowiednio – art. 128 u.s.p.), zgodnie z którym apelację co do winy uważa się za zwróconą przeciwko całości wyroku. Analizując orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego pierwszej instancji i akceptując co do zasady ustalenia tego Sądu w odniesieniu do katalogu okoliczności obciążających i łagodzących sąd odwoławczy uznał, że pomimo tego orzeczona wobec obwinionej kara przeniesienia na inne miejsce służbowe jest rażąco niewspółmiernie surowa. Zgodzić należy się, że w postępowaniu sędziego E. S. nie nastąpiła znacząca poprawa w podejściu do obowiązków służbowych po wcześniejszej orzeczonej wobec niej karze dyscyplinarnej nagany, nie może umknąć jednak uwadze i to, że większość przypadków naruszenia przez nią w sposób rażący i oczywisty przepisów procedury cywilnej nastąpiła w okresie objętym wcześniejszym wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...] (czyn popełniony w okresie od dnia 19 września 2013 r. do dnia 4 września 2014 r. w sprawie ASD .../14 oraz w okresie od dnia 3 stycznia 2013 r. do dnia 10 września 2015 r. w sprawie ASD .../15). Niewątpliwie więc, gdyby przynajmniej w części zaniechania obwinionej uwzględnione zostały w uprzednio prowadzonym przeciwko niej postępowaniu, ocena szkodliwości społecznej przypisanego obecnie sędziemu E. S. przewinienia dyscyplinarnego musiałaby być inna. Wprawdzie i wówczas nie można byłoby mówić o uwolnieniu obwinionej od odpowiedzialności dyscyplinarnej, wszelako nie mogłoby to pozostać bez wpływu na rozmiar zastosowanej wobec niej represji. Zadaniem Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego najbardziej adekwatną byłaby wobec skarżącej kara dyscyplinarna przewidziana w art. 109 § 1 pkt 3 u.s.p., rzecz w tym, że w realiach tej sprawy kary takiej orzec nie można. Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny podziela w tym względzie pogląd wyrażony przez inny skład Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 kwietnia 2011 r., SNO 16/11 (LEX nr 1288801), zgodnie z którym usunięcie z zajmowanej funkcji odnosi się do funkcji pełnionej lub pełnionych przez sędziego w momencie orzekania przez sąd dyscyplinarny albo w okresie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, nawet jeżeli sędzia w dacie wyrokowania przez sąd dyscyplinarny żadnej funkcji już nie sprawuje. Słusznie w związku z tym w powołanym judykacie wywiedziono, odwołując się do treści art. 109 § 3 u.s.p.

(konsekwencje wymierzenia kary dyscyplinarnej określonej m.in. w art. 109 § 1 pkt 3 u.s.p.), że zwrot „pozbawienie sędziego przez okres pięciu lat (...) możliwości uzyskania utraconej funkcji” w sposób jednoznaczny wiąże tę karę nie z jakąkolwiek funkcją (funkcją w „ogóle”), ale z funkcją utraconą wskutek wymierzenia tego rodzaju kary. Sędzia E. S. w okresie orzekania przez sąd dyscyplinarny oraz w okresie objętym zarzucanym jej czynem, żadnych funkcji nie pełniła. Musiało to skutkować, wobec stwierdzonej przez Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny niewspółmierności kary dyscyplinarnej przewidzianej w art. 109 § 1 pkt 4 u.s.p. wymierzonej w instancji *a quo*, orzeczeniem kolejnej w katalogu kary z art. 109 § 1 pkt 2 u.s.p.

Kierując się omówionymi względami orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku, obciążając kosztami postępowania dyscyplinarnego Skarb Państwa (art. 133 u.s.p.).

kc